

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
КУ «МІСЬКИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ»
КЗ «Дошкільний навчальний заклад №10
Вінницької міської ради»

НАМИСТИНКИ РІДНОЇ МОВИ

НОМІНАЦІЯ «ДИДАКТИЧНІ ІГРИ»

Шевчук Олена Григорівна,
вихователь «спеціаліст»

тел. (067) 588-37-36

Гурська Валентина Миколаївна,

вихователь-методист
«спеціаліст I категорії»

тел. (096) 445-97-81

м. Вінниця
2017

Автори **Шевчук Олена Григорівна**, вихователь КЗ «Дошкільний навчальний заклад №10 Вінницької міської ради»

Гурська Валентина Миколаївна, вихователь-методист КЗ «Дошкільний навчальний заклад №10 Вінницької міської ради»

Шевчук О.Г., Гурська В.М. Намистинки рідної мови Дидактична гра/ – Шевчук О.Г., Гурська В.М. Вінниця: ММК, 2017. 38с.

Рецензенти: Андрусик Т.Б., завідувач КЗ «ДНЗ №10 ВМР»

Поплавська Н.В., завідувач КЗ «ДНЗ №14 ВМР»

Дидактична гра «Намистинки рідної мови» – цікава гра на розвиток розумової активності дитини через творчість, яка дає дитині: можливість виявити себе; прагнення отримувати нову інформацію про навколишній світ; розвиває потребу в пізнавальній діяльності; дає можливість творити; сприяє розвитку аналітичних здібностей та формуванню вміння розвивати і доводити свою точку зору. Використовуючи дану гру вихователь може корегувати різні аспекти мовної діяльності, а саме: розвивати фонематичні процеси, уточнювати і активізувати словниковий запас, удосконалювати складову структуру слова, автоматизувати звуки рідної мови, формувати структуру речень, сприяти розвитку зв'язного мовлення.

ЗМІСТ

Вступ	4
Методичні нотатки	7
Опис гри та її мета	10
Рекомендації до проведення гри	15
Висновки	22
Додаток 1 «Звукове намисто»	23
Додаток 2 «Словниковий кошик»	28
Додаток 3 «Грамотійко»	32
Додаток 4 «Фразовий конструктор»	34
Додаток 5 «Буквограй»	36
Список використаних джерел	38

Вступ

Ким би ви не стали в житті, вам завжди будуть потрібні знання, пам'ять, вимогливість і акуратність, терпіння, вміння логічно мислити, аналізувати, зіставляти і узагальнювати.

Г.С.Альтшуллер

Мовленнєвий розвиток дитини є основним інструментом, за допомогою якого вона встановлює контакт із довкіллям і завдяки якому відбувається соціалізація дитини. Водночас, як свідчить практика, поширення комп'ютеризації, телебачення та інших технічних засобів, що стали доступними й дітям дошкільного віку як у сім'ї, так і в дошкільних закладах, обмежує безпосереднє спілкування дітей з іншими мовцями, унаслідок чого збагачується їх пізнавальна сфера і водночас гальмується мовленнєва. Зазначу, що мовленнєва компетенція є однією з провідних базисних характеристик особистості, що формується на етапі дошкільного дитинства (А. М. Богущ, М. С. Вашуленко, Н. В. Гавриш, О. Л. Кононко, К. Л. Крутій та ін.).

Саме тому вчені приділяють значну увагу розвитку мовлення дітей дошкільного віку. Своєчасний і якісний розвиток зв'язного мовлення — важлива умова повноцінного мовленнєвого розвитку випускника дошкільного закладу. Тому метою роботи вихователя має бути створення належних умов для повноцінного мовленнєвого розвитку дітей: різноманітність дидактичних ігор, включення елементів мовленнєвого

спілкування на заняттях із кожного розділу програми, спілкування у повсякденному житті.

Розвиток мовлення – це не лише збагачення словника, формування звукової, граматичної культури та вдосконалення зв'язного мовлення. Насамперед - **це розвиток вміння спілкуватися.**

Проблема розвитку мовлення в усьому її видовому розмаїтті є актуальною в дошкільному віці. На сьогоднішній день існує безліч методик, технологій, за допомогою яких можна коригувати процес розвитку мовлення у дітей. Найважливішою умовою вдосконалення мовної діяльності дошкільнят є створення емоційно сприятливої ситуації, мовного середовища, яке сприяє виникненню бажання активно розвивати своє мовлення і брати участь у спілкуванні. Найближча, доступна і захоплююча діяльність дошкільнят - гра. Між грою і мовленням існує двосторонній зв'язок: з одного боку мовлення дитини розвивається і активізується під час гри, з іншого сама гра вдосконалюється під впливом і збагаченням мовлення.

Як навчити дитину жити в оточуючому світі?

Як розвинути якості активного творця?

Як сформувати навички, що дозволяють самостійно вирішувати проблеми ?

У нашому складному світі багато проблем. Вони оточують нас і наших дітей. Не завжди легко і просто пояснити дитині, чому відбуваються в світі ті чи інші ситуації і як з них вийти. Давайте допоможемо їй навчитися думати, уявляти і, головне - вирішувати свої проблеми. Шлях цей хоч і складний, але цікавий!

Для цього потрібно, перш за все, самому розрізняти об'єкти, пізнавати їх через ознаки і їх прояви. Найпростіші і звичні предмети приховують у собі багато незвичайного і цікавого, треба лише вміти це

бачити. Не виходить? Тоді варто цього повчитися. А у нагоді стане багатofункціональний ігровий посібник «Намистинки рідної мови». Тому що, з одного боку, – це цікава гра, з іншого – розвиток розумової активності дитини через творчість, яка дає дитині: можливість виявити себе; прагнення отримувати нову інформацію про навколишній світ; розвиває потребу в пізнавальній діяльності; дає можливість творити; сприяє розвитку аналітичних здібностей; сприяє формуванню вміння розвивати і доводити свою точку зору.

Методичні нотатки

Є чудова методика - гра на основі кругів Луллія. Це ігри з картинками, які являють собою «віконце» в навколишній світ. Ми запрошуємо Вас пограти з дітьми в картинки, які розташовані особливим чином на цих кругах. Уміло підібрані завдання навчать дитину розрізняти ознаки, порівнювати предмети, розвивати логічне мислення, увагу, навички усного мовлення, уяви. А найголовніше - дадуть можливість відчувати себе творцем, який вміє пояснювати багато речей, складати фантастичні історії, вирішувати, нехай поки казкові, але проблеми. Адже реальність і фантазія - два друга, які завжди ідуть поруч.

Збагачення і активізація словника дитини, розвиток пізнавальної активності, розширення уявлень про предмети через ознаки і їх прояви - ось далеко не повний перелік можливостей ігор з кругами Луллія.

У 13 столітті французький монах Раймонд Луллій створив логічну машину у вигляді паперових кіл. Виявляється її можна прекрасно використовувати як засіб розвитку мовлення у дошкільників. «Простота конструкції дозволяє застосовувати її в дитячому садку. А ефект величезний - пізнання мовлення і світу в їх взаємозв'язку.

Для створення ігрового посібника «Намистинки рідної мови» використовувалася методика «Кільця Луллія»

Сучасні умови диктують нові вимоги щодо виховання творчої особистості, яка здатна вирішувати життєво важливі проблеми. Працюючи з дітьми, ми прийшли до висновку, що в роботі з ними необхідно використовувати елементи ТРВЗ, які допомагають розвивати логічне мислення, перебороти замкнутість, сором'язливість, невпевненість в своїх рішеннях, вчать відстоювати свою точку зору, а потрапляючи в складні ситуації, самостійно знаходити оригінальні рішення.

ТРВЗ – теорія розв'язання винахідницьких завдань – продовжує успішно розвиватися й нині.

Основоположником цієї дивовижної науки є вчений-дослідник, письменник - фантаст, інженер за фахом, Генріх Саулович Альтшуллер. Послідовником Альтшуллера став Михайло Шустерман. Він і запровадив цю методику у школах, а згодом і в дошкільних закладах. Завдяки даній методиці педагог разом з дітьми може знаходити логічний вихід з будь-якої ситуації, а діти грамотно вирішувати свої проблеми.

ТРВЗ – це «свято», коли очі дітей блищать під час занять, а їх активність сягає 100 відсотків. Це – спілкування з розумними, міркуючими дітьми. ТРВЗ допомагає дітям розмірковувати, шукати, самостійно розв'язувати свої проблеми, дає можливість проявити свою індивідуальність, вчить нестандартно мислити, розвиває у дітей логічне мислення, фантазію, спостережливість. Знищує страх діяти з будь-яким предметом, навчає використовувати його не тільки за прямим призначенням. Головна особливість ТРВЗ полягає в тому, що пізнавальні задачі приховані. Граючись, дитина не думає вчитись – навчання тут відбувається саме собою.

Отже, ТРВЗ – як вітаміни: небагато треба, але якщо їх немає, хвороби і зміни в розвитку неминучі.

Основною ідеєю даної методики є творчість в усьому – у постановці запитань, прийомах їх розв'язання, подачі матеріалу. Кожен день роботи з дітьми за цією методикою – це пошук, знахідки, активність.

Найбільш ефективним методом ТРВЗ для розширення, уточнення та активізації словника дітей дошкільного віку є **метод морфологічного аналізу**

Це аналіз об'єктів, що використовуються та синтез нових, знайомих або невідомих раніше.

Найчастіше застосовуються такі морфологічні методи як Круги Луллія, морфологічні таблиці, складання казок, розповідей за предметними картинками.

Опис гри та її мета

Мета:

- ✚ сприяти усвідомленню дитиною мовлення шляхом практичного ознайомлення з елементами мови (речення, слово, склад, звук, буква);
- ✚ формувати вміння проводити звуковий аналіз мовлених слів різної звукової структури, давати характеристику звука, що виділяється у мовленому слові;
- ✚ розвивати зв'язне мовлення, асоціативне нестандартне доказове мислення, увагу, творчу уяву, фантазію, креативність, творчі здібності, логічне мислення, орієнтацію в просторі, зосередженість;
- ✚ активізувати знання з лексичних тем, що вивчаються, розширювати знання про оточуючий світ;
- ✚ збагачувати словник узагальнюючими поняттями;
- ✚ формувати граматичний лад мовлення, монологічне та діалогічне мовлення;
- ✚ вправляти у складанні описових розповідей, підводити дитину до оригінальності мислення, вміння ставити питання пошукового характеру, відстоювати свою думку, знаходити вихід з різних ситуацій; навчати дітей самостійного та системного мислення; вправляти в умінні аргументувати свою думку.

- ✚ виховувати любов до рідної мови, мовленнєву культуру, сприяти активному застосуванню правил етики у спілкуванні з однолітками та дорослими.

Дидактична гра «Намистинки рідної мови» являє собою круги закріплені на металевій шпильці. Принцип виготовлення гри полягає в наступному: вирізані з пластику 3 круги різного діаметру, які скріплені між собою, розбиті на 8 секторів. Зверху над кругами прикріплений сектор у вигляді віконечка, яке допомагає виконати поставлене завдання. Кожен сектор містить кишеньку, в яку вкладають матеріали гри.

Використовуючи ігровий посібник «Намистинки рідної мови» вихователь може коригувати різні аспекти мовної діяльності, а саме:

- розвивати фонематичні процеси;
- уточнювати й активізувати словниковий запас;

- удосконалювати складову структуру слова;
- автоматизувати звуки мови;
- формувати структуру речень;
- удосконалювати розвиток зв'язного мовлення.

Даний ігровий посібник може використовуватися під час закріплення артикуляційних вправ, корекції звукової сторони мовлення, для розвитку лексико-граматичних категорій і зв'язного мовлення.

Використання гри «Намистинки рідної мови» здійснюється:

- на індивідуальних і підгрупових заняттях;
- на заняттях з розвитку мовлення;
- під час ігрової діяльності та поза заняттями.

Роль вихователя у грі:

- вихователь безпосередньо бере участь в грі. Пропонує її, розповідає правила, її хід, закінчення, розподіляє участь, допомагає оформити її словесно;
- вихователь опосередковано впливає на поведінку і мовлення дітей, беручи участь в іграх на другорядних ролях. Діти вибирають ведучого, встановлюють черговість у ігрових діях, і оформлюють результат гри в мовленні;
- вихователь здійснює загальний контроль у самостійній ігровій діяльності. Діти самостійно планують, розвивають і завершують гру, супроводжуючи її висловлюваннями і використовуючи мовні вміння і навички, отримані в ході навчальної діяльності;
- вихователь здійснює навчальне керівництво мовними іграми та створює умови для прояву мовної активності дітей, поглиблення і розширення їх ігрових інтересів, для засвоєння навичок довільної поведінки і виховання правильного мовлення.

Не можна не відзначити універсальність ігрового посібника: використовуючи лише кілька кругів, можна отримати або різні варіанти гри, або доповнення до проведеної гри. Діти можуть грати у гру самостійно у вільний час, закріплюючи матеріал, відпрацьований на заняттях з вихователем. Вихованці з задоволенням самостійно замінюють картинки на кругах, комбінують завдання, намагаються самі визначити мету і хід гри. Даний посібник можна використовувати в роботі з дошкільнятами 6 - 7 років. Він багатофункціональний і формує навички співпраці, взаємодії та самостійності.

Рекомендації до проведення гри

Підготовка до гри.

- Встановити ігровий пристрій на стіл.
- У кишеньки вкласти картинки певної гри .
- Розкручувати круги праворуч і ліворуч .

Варіанти гри:

1. Гра проводиться з парою або з підгрупою дітей. Обирається тема гри. У віконечка першого круга встановлюється картинка, пара до якого добирається шляхом прокручування другого круга. В цих іграх картинка першого круга повинна обов'язково відповідати картинці другого круга.

2. Гра проводиться з парою або підгрупою дітей. Наприклад: на верхньому кругові звукова схема слів, в руках у дітей картинки до цих схем. За правилами гри до схеми потрібно підібрати відповідну картинку або до картинки підібрати відповідну схему. Ступінь складності завдань повинна зростати поступово. Всі свої дії діти супроводжують промовою, закріплюючи навички звукового аналізу та отримані знання з навчання грамоти.

3. Ігри з елементом випадковості в установці кілець. У цих іграх діти одночасно розкручують обидва кільця. Відповідь дитини залежить від того, яка комбінація випаде у віконці. У такому варіанті ігор будь-яка картинка першого круга поєднується з будь-якою картинкою інших кругів.

4. Ігри на розвиток творчої уяви. Для цих ігор картинки на круги підбираються як для першого типу ігор, але при цьому розкручуються обидва круги. Далі обговорюється несумісна на перший погляд комбінація (як могло статися, що зайчиха стала виховувати лисенят, як вона буде про них дбати, чому стане вчити?). Заздалегідь домовляємося з дітьми, що це ситуації казкові, значить можна дати волю фантазії. Варіанти кругів кожен педагог може вибрати самостійно, можна придумати свої варіанти та способи ігор і завдань до них. До цього процесу можуть підключитися і самі дошкільнята.

Усі виготовлені ігри ми умовно поділили на підгрупи:

❖ «Звукове намисто» (*Робота над звуками мови*) Додаток 1

Мета: формувати вміння розрізняти звуки і правильно інтонувати їх, робити звуковий аналіз слів; дати практичне уявлення про голосні та приголосні звуки, ознайомити з їх позначенням.

❖ «Словниковий кошик» (*Робота зі словом*) Додаток 2

Мета: сприяти лексичному розвитку – збагачувати та активізувати словник дітей назвами предметів, якостей, дій, антонімами, омонімами, епітетами, тощо; сприяти поглибленому розумінню значення і смислових відтінків слів і словосполучень, оволодінню узагальненнями; уточненню значення слів, засвоєнню їх багатозначності; активізації словника в різних мовленнєвих ситуаціях.

❖ «Грамотійко» (Робота над складовою структурою слова)

Додаток 3

Мета: формувати практичне уявлення про склад; учити ділити на склади слова різної складової структури, дати уявлення про наголошений склад, наголос, учити визначати наголос у слові та його місце в структурі складу.

❖ «Фразовий конструктор» (Робота над реченням) Додаток 4

Мета: вчити поділяти речення на слова, складати прості речення, речення з прийменниками та сполучниками; закріпити знання про те, що слова в реченні вимовляються у певній послідовності.

❖ «Буквограй» (Ознайомлення з літерами) Додаток 5

Мета: дати практичне уявлення про букву(бачимо і пишемо), формувати початкові вміння читати склади простої («ПГ», «ГП») та ускладненої структури («ПГП»).

Граючись з посібником варто пам'ятати:

1. Для кращого сприйняття дитиною навколишнього світу пропонуємо матеріал для завдань підбрати близький і зрозумілий дітям.
 2. Всі завдання подавати в ігровій формі, з використанням наочного матеріалу.
 3. Спілкування і взаємодія з дитиною має будуватися на наступних позиціях:
 - уважно вислуховувати дитину, захоплюватися кожною її ідеєю;
 - не давати негативних оцінок, критичних висловлювань на адресу дитини;
 - говорити не "правильно", а "цікаво", "незвичайно", "здорово", "відмінно", "дивовижно", "прекрасно", "чудово" і т.п. ;
 - вчити дитину заперечувати дорослому, іншим дітям, доводячи, аргументуючи, відстоюючи свою позицію;
 - використовувати помилки, як можливості нового, несподіваного погляду на щось звичне;
 - супроводжувати процес спілкування тільки позитивними емоціями: радістю нового пізнання, відкриття, радістю творчості, задоволеністю похвалою, самоствердженням, усвідомленням власної значущості;
 - підтримувати мотиви дитини на участь у заняттях: самоствердження, лідерства, особистої користі, допомоги, спілкування, пізнання нового, творення, ігрового.
- Пам'ятайте, що кожна дитина, спочатку талановитий і навіть геніальний, у нього немає психологічної інерції, усталених засад, але його треба навчити орієнтуватися в сучасному світі, бачити і вирішувати протиріччя, наводити приклади і аргументи у доказовій бесіді.

Висновок

Напрацьована система ігор допомагає ефективно вирішувати завдання розділу програми «Мовлення дитини», будувати цікавий педагогічний процес, ґрунтуючись на провідному виді діяльності дошкільника - грі.

Дана система роботи дозволяє дітям старшого дошкільного віку успішно опановувати звуковим аналізом, виділяти особливості слова, визначати його звукову характеристику, з'єднувати звуки в слова, моделювати нові , що має величезне значення для подальшого систематичного навчання рідної мови в школі. Крім того, діти навчаються порівнювати, швидко знаходити правильне рішення, стають більш самостійними, ініціативними, у них з'являється інтерес і прагнення пізнавати нове.

ДОДАТОК 1

ЗВУКОВЕ НАМИСТО

Дидактична гра «Знайди пару»

Мета: закріплювати вміння дітей шукати приголосні та голосні звуки в словах, робити звуко - буквенний аналіз слів. Розвивати увагу, пам'ять, мислення, спостережливість, мовлення. Виховувати пізнавальний інтерес до цікавих завдань.

Хід гри

На I –му колі картки з позначками звуків (фішка червоного кольору – голосний звук, синього – приголосний), на інших двох – предметні картинки, що починаються на голосні та приголосні звуки .

Ігрове завдання: об'єднати картинки з відповідною фішкою.

Ускладнення : скласти речення з поданими словами.

Дидактична гра «Упіймай останній звук»

Мета: закріплювати вміння дітей розрізняти на слух голосні, тверді та пом'якшені приголосні звуки. Розвивати мовлення, мислення, увагу, спостережливість, зорове сприйняття . Виховувати бажання у дітей розмовляти українською мовою, пізнавальний інтерес до цікавих завдань.

Хід гри

Вихователь пропонує дитині розглянути предмет у верхньому колі і назвати його. Потім шляхом обертання нижнього кола, підібрати картинку, яка відповідає за змістом останньому звуку

- **голосний, - твердий приголосний, == м'який приголосний**

Ускладнення: назвати 5 слів, які закінчуються на даний звук.

Дидактична гра «Веселі язички»

Мета: закріплювати вміння дітей диференціювати голосні та приголосні звуки на початку (в кінці) слова та групувати слова відповідно вищевказаних ознак. Розвивати увагу, пам'ять, спостережливість, мовлення, мислення. Активізувати пізнавальний інтерес до розв'язання цікавих завдань, любов до звуків рідної мови.

Хід гри

На верхньому кругу картки з позначками звуків (фішка червоного кольору – голосний звук, синього – приголосний), на інших двох – предметні картинки, що починаються на голосні та приголосні звуки .

Ігрове завдання: об'єднати картинки з відповідною фішкою.

Ускладнення: визначити останній звук у слові.

Дидактична гра «Бабусині ласощі»

Мета: сприяти автоматизації та диференціації звуків /п/-/б/ у вимові дітей. Розвивати увагу, спостережливість, мовлення, мислення. Виховувати шанобливе ставлення до праці, бажання гарно розмовляти.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням предметів, в яких є певний звук. На другому (середньому) кругу букви на позначення цього звука, а на

третьому фішка на визначення місця звука у слові. Шляхом прокручування другого круга визначаємо, який звук у слові.

Дидактична гра «Зернинка до зернинки»

Мета: сприяти автоматизації та диференціації звуків /ф/-/в/ у вимові дітей. Розвивати увагу, спостережливість, мовлення, мислення. Виховувати бажання гарно розмовляти.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням предметів, в яких є певний звук. На другому (середньому) кругу букви на позначення цього звука, а на третьому фішка на визначення місця звука у слові. Шляхом прокручування другого круга визначаємо, який звук у слові.

Дидактична гра «Почастуй морозивом»

Мета: сприяти автоматизації та диференціації звуків /х/-/г/ у вимові дітей. Розвивати увагу, спостережливість, мовлення, мислення. Виховувати бажання гарно розмовляти.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням предметів, в яких є певний звук. На другому (середньому) кругу букви на позначення цього звука, а на третьому фішка на визначення місця звука у слові. Шляхом прокручування другого круга визначаємо, який звук у слові.

Дидактична гра «Зорепад»

Мета: сприяти автоматизації та диференціації звуків /с/-/з/ у вимові дітей. Розвивати увагу, спостережливість, мовлення, мислення.

Виховувати пізнавальний інтерес до Космосу, бажання красиво розмовляти.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням предметів, в яких є певний звук. На другому (середньому) кругу букви на позначення цього звука, а на третьому фішка на визначення місця звука у слові. Шляхом прокручування другого круга визначаємо, який звук у слові.

Дидактична гра « Сніжки»

Мета: сприяти автоматизації та диференціації звуків /ш/-/ж/ у вимові дітей. Розвивати увагу, спостережливість, мовлення, мислення. Виховувати любов до зимових розваг, бажання гарно розмовляти.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням предметів, в яких є певний звук. На другому (середньому) кругу букви на позначення цього звука, а на третьому фішка на визначення місця звука у слові. Шляхом прокручування другого круга визначаємо, який звук у слові.

Дидактична гра «Веселі краплинки»

Мета: сприяти автоматизації та диференціації звуків /ц/-/ч/ у вимові дітей. Розвивати увагу, спостережливість, мовлення, мислення. Виховувати бажання гарно розмовляти.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням предметів, в яких є певний звук. На другому (середньому) кругу букви на позначення цього

звуча, а на третьому фішці на визначення місця звука у слові. Шляхом прокручування другого круга визначаємо, який звук є у слові.

ДОДАТОК 2

СЛОВНИКОВИЙ КОШИК

Дидактична гра «Скажи навпаки»

Мета: збагачувати словниковий запас дітей словами – антонімами за допомогою складання частин графічного зображення за протилежною ознакою. Розвивати пам'ять, зорове сприйняття, мовлення, логічне мислення. Виховувати пізнавальний інтерес до корисних знань, любов до української мови.

Хід гри

Дитина має назвати, що зображено на картці, розкрутити друге коло та знайти їй в парі картку з протилежною ознакою.

Ускладнення: до кожної пари слів придумати речення.

Дидактична гра «Подаруй сердечко»

Мета: закріплювати вміння дітей розмежовувати картки за спільною ознакою та відповідати на запитання «Хто це?», «Що це?» ; закріплювати знання про об'єкти навколишнього середовища. Розвивати увагу, пам'ять, зорове сприйняття, спостережливість, дрібну моторику рук, мислення, зв'язне мовлення. Виховувати пізнавальний інтерес до ігор, бажання відкривати нове.

Хід гри

На I – му колі виставляються картинки із зображенням сердечка , що символізує питання хто? Та перекресленого сердечка , що символізує

питання що?, на II- му колі предметні картинки. Завдання дитини – знайти предметну картинку, яка відповідає на запитання хто? (подарувати сердечко) або на запитання що?(сердечко перекреслене).

Ускладнення: скласти речення з обраним словом.

Дидактична гра «Один - багато»

Мета: закріплювати вміння дітей називати предмети (іменники) в однині та множині, звертати увагу на те, що деякі слова і в однині, і в множині звучать однаково. Розвивати мовлення, мислення, увагу, пам'ять, спостережливість, зорове сприйняття зображення. Виховувати граматичну культуру мовлення, бажання пізнавати рідну мову.

Хід гри

На I –му колі виставляються картинки із зображенням одного предмета певної галузі , на II- му колі картинки (іменники), із зображенням багатьох предметів цієї ж галузі. Завдання дітей правильно дібрати предмети в однині і множині, назвати їх.

Ускладнення: розкрутити кола і скласти речення з випадковими словами, щоб вийшла фантастична (смішна) розповідь.

Дидактична гра «Незвичайні речі»

Мета: збагачувати словниковий запас дітей словами-омонімами. Розвивати увагу, пам'ять, мислення, спостережливість, дрібну моторику рук, зв'язне мовлення. Виховувати пізнавальний інтерес до нових знань, любов до багатогранної української мови.

Хід гри

Прокручуючи обидва кола, на яких виставлені предметні картинки потрібно їх об'єднати за омонімічними властивостями, пояснити їх значення.

Ускладнення: придумати речення з парою омонімів.

Дидактична гра «Букву зміни – нове слово утвори»

Мета: удосконалювати навички мовленнєвого спілкування; формування навичок самостійного висловлювання; вчити римувати слова; формувати навички співробітництва, взаємодії і самостійності.

Хід гри:

На верхньому колу предметні картинки з зображенням тварин, птахів, людей, пір року, на нижньому колу картинки відповідні за римою (коза-коса, зуб – дуб, каска – маска і т. д.), із зображенням дій, явищ природи. Діти розкручуючи кола підбирають підходящу пару слів.

Ускладнення: придумати короткий вірш. В іншому варіанті придумують речення, розповіді, казки. В грі діти іноді підбирають не сумісні на перший погляд комбінації, але вони їм спонукають до прояву творчості, уяви, фантазії активізації мовного спілкування.

Дидактична гра «Весела сімейка»

Мета: вчити дітей називати іменники чоловічого, жіночого та середнього роду; розвивати зв'язне мовлення, мислення, увагу, пам'ять, спостережливість, зорове сприйняття зображення; виховувати інтерес до навчання.

Хід гри

На кругах розкладені картинки із зображенням тварин та їхніх дитинчат:

1 круг – мама – лисиця, корова, коза, ведмедиця, тощо.

2 круг – тато – лис, бик, козел, ведмідь, тощо.

3 круг – малята – лисеня, теля, козеня, ведмежа, тощо.

Прокручуючи «віконечко» дитина обирає об'єкт з першого круга і називає його. Наприклад: МАМА – ВЕДМЕДИЦЯ.

Прокручуючи другий і третій круги потрібно утворити сім'ю та назвати її членів.

Ускладнення: розкрутити круги хаотично, назвати членів новоствореної сім'ї, розповісти історію, чому утворилась така сім'я.

Дидактична гра «Назви лагідно»

Мета: вправляти у співвіднесенні дорослої тварини і дитинча, в правильному утворенні назви дитинчат, використовуючи суфікси зменшено – пестливого значення; розвивати логічне мислення, дрібну моторику пальців рук, активізувати словник дітей.

Хід гри

Спочатку дитина розглядає зображення дорослої тварини на верхньому кругу і правильно називає її. Визначає, до яких тварин відноситься: до свійських або диких. Потім обертає нижній круг з картинками дитинчат тварин. Знаходить потрібне дитинча, зупиняє круг, правильно називає дитинча.

Ускладнення:

Скласти казку або розповідь про цю сім'ю.

ДОДАТОК 3

ГРАМОТІЙКО

Дидактична гра «Гриби збери – слова на склади поділи»

Мета: вчити дітей ділити слова на склади та визначати їх кількість; розширювати знання про односкладові, двоскладові та трьохскладові слова; розвивати увагу, спостережливість, мислення, мовлення; виховувати пізнавальний інтерес до цікавих завдань.

Хід гри

На верхньому кругу картинки з зображенням їжачків. У кожного їжачка є табличка із кількістю складів у слові. На нижньому кругу гриби з предметними картинками.

Ігрове завдання: Потрібно визначити кількість складів у слові та з'єднати грибочок, прокручуючи нижній круг з відповідною табличкою у їжачка .

Ускладнення: Придумати 5 слів, які мають таку ж кількість складів.

Дидактична гра «Підбери слово до схеми»

Мета: вчити дітей ділити слова на склади та визначати їх кількість; розширювати знання про односкладові, двоскладові та трьохскладові слова; розвивати увагу, спостережливість, мислення, мовлення; виховувати пізнавальний інтерес до цікавих завдань.

Хід гри

На верхньому кругу картинки і зображенням різної кількості кружечків 2-4, на іншому – предметні картинки

Ігрове завдання: Об'єднай кількість кружечків зі словом з такою ж кількістю складів.

Ускладнення: як можна об'єднати кількість кружечків з випавшим словом (змінити слово, підібрати синонім, щоб воно стало складатися з певної кількості складів). Наприклад: слово «кіт» має один склад. Змінюємо слово так, щоб воно мало два склади – котик, три – кошеня.

ДОДАТОК 4

ФРАЗОВИЙ КОНСТРУКТОР

Дидактична гра «Твої фантазії»

Мета: закріплювати знання текстів знайомих казок. Вчити змінювати текст казки в залежності від введення нових об'єктів; удосконалювати навички мовного спілкування; формування навички співробітництва, взаємодії і самостійності.

Хід гри

Організація і умови проведення гри така ж сама. На верхньому колі сюжетні картинки із знайомих казок, на нижніх колах атрибути з тих самих казок. Діти, розкручуючи кола, підбирають підходящу пару і розповідають казку.

Ускладнення: можна вільно розкрутити обидва кола. Далі обговорюються несумісні, на перший погляд, комбінації.

Дидактична гра «Хто що робить?»

Мета: закріплювати вміння дітей складати прості та поширені речення у теперішньому, минулому та майбутньому часах, дотримуючись узгодження іменників з іншими частинами мови; закріпити знання дітей про членів родини; розвивати зорове сприйняття, логічне мислення, зв'язне мовлення; виховувати пізнавальний інтерес до цікавих знань, любов до родини.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням людей, на другому – картинки, що символізують певну дію, на нижньому кругу зображення предметів.

Ігрове завдання: сектором «віконечком» обрати об'єкт і назвати його, потім прокручуючи другий круг обрати дію, яку виконує цей об'єкт. Прокрутивши третій круг, обрати предмет, з яким виконують дію. Об'єднавши у «віконечку» певну комбінацію картинок, розповісти, хто що робить.

Ускладнення:

1. Прочитати утворене речення в теперішньому, минулому та майбутньому часі.
2. Поширити утворене речення.
3. Придумати міні – розповідь з даним реченням.

Дидактична гра «Склади історію»

Мета: сприяти розвитку зв'язного мовлення, мислення, зорового сприймання; продовжувати навчати дітей дотримуватись правильних закінчень у словах після прийменників: в, на, над, між, під, за; закріплювати вживання вищезгаданих прийменників в активному словнику дитини; активізувати пізнавальний інтерес до вивчення рідної мови; виховувати бажання грати у корисні ігри.

Хід гри

На верхньому кругу схеми прийменників, на інших – картинки із різним розміщенням предметів. Дитині потрібно об'єднати схему з відповідними зображеннями та скласти речення з вибраними картинками.

Ускладнення: скласти історію, використовуючи пару картинок.

ДОДАТОК 5

БУКВОГРАЙ

Дидактична гра «Знайди букву, яка написана правильно»

Мета: вчити дітей знаходити та називати знайомі букви; розвивати зорове сприйняття, мислення, мовлення; формувати вміння проводити звуковий аналіз слів; продовжувати виховувати любов до рідної мови.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням букв, які написані неправильно. Прокручуючи нижній круг, дитина обирає сектор, у якому буква написана правильно.

Ускладнення: назвати звук, який відповідає обраній літері та слова, що починаються на заданий звук.

Дидактична гра «Допиши букву»

Мета: вчити дітей знаходити та називати знайомі букви; розвивати зорове сприйняття, мислення, мовлення; формувати вміння проводити звуковий аналіз слів; продовжувати виховувати любов до рідної мови.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням частин букв, на нижньому кругу – картинки із зображенням букв.

Ігрове завдання: до недописаної букви підбери правильно написану букву.

Ускладнення: назвати звук, який позначає обрана буква та підібрати слова з цим звуком на початку, в середині та в кінці слова.

Дидактична гра «Встав пропущену букву»

Мета: формувати початкове вміння усвідомленого читання; знайомити дітей зі словом та його значенням; розвивати зорове сприйняття, мислення, мовлення; виховувати звукову культуру мовлення.

Хід гри

На верхньому кругу картинки із зображенням букв, на нижньому – картинки зі словами, в яких пропущено букву.

Ігрове завдання: об'єднати букву зі словом, у якому вона пропущена.

Ускладнення: скласти речення з даним словом.

Список використаних джерел

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні.
2. Дитина. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років / Наук. керівник В.О.Огнев'юк; МОН, Київський університет ім.Б.Грінченка – К.: Київський університет ім.Б.Грінченка, 2016. – 304с.
3. Т.А.Сидорчук., С.В.Лелюх , «Познаем и фантазируем с кругами Луллия. Практическое пособие для занятий с детьми 3-7 лет» изд. Аркти, 2016г.
4. Богуш А., Гавриш Н. Мовленнєва робота з дошкільниками: шляхи оптимізації // Вихователь – методист дошкільного закладу. - 2013.- №3
5. Бур'яновська Т. Розвиваємо зв'язне мовлення малюків // Вихователь – методист дошкільного виховного закладу - 2010р. - №3 – С 24-32
6. Гавриш Н. Розвиток зв'язного мовлення дошкільнят: Навч. - метод. посіб. - К.: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л.Галіцина, 2006р. – 119с
7. Т.А.Сидорчук., С.В.Лелюх, "Обучение дошкольников составлению логических рассказов по серии картинок. Методическое пособие" изд. Аркти, 2016г.
8. Крутій К.Л. Розвиваємо у дитини мовлення, інтелект і здібності. – Запоріжжя: ТОВ «ЛПС., Лтд» 1999р. – 60с.
9. Мовленнєвий компонент дошкільної освіти: Нав.-метод. посібник / Уклад. А.М.Богуш – Одеса: Ярослав, 2004. – 176с
10. Є.Юдіна, Г.Степанова. "Грамота, література і мовлення". Харків, 2009,Ранок.
11. Богуш А., Гавриш Н., «Розвиток мовлення дітей старшого дошкільного віку», Київ, «Генеза», 2013-160с.